

Vyriausioji
tarnybinės etikos
komisija

Rekomendacinės gairės dėl lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai

Vilnius

PATVIRTINTA

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos

2021 m. gegužės 5 d.

sprendimu Nr. KS-192

vtek@vtek.lt
(8 5) 212 43 96
<https://vtek.lt>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Asmenys, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką – Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariai, viceministrai, Vyriausybės, ministerijų kancleriai, parlamentinių politinių partijų vadovai, merai, savivaldybių tarybų nariai, savivaldybių administracijų direktoriai ir jų pavaduotojai, kiti valstybės tarnautojai, valstybės pareigūnai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir juos priimant.

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

ET – Europos Taryba.

Komisija, VTEK – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

Konstitucinis Teismas – Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas.

Lobistas – fizinis asmuo, juridinis asmuo arba kita organizacija ar jų padalinys, vykdamas lobistinę veiklą.

Lobistinė veikla – fizinio asmens, juridinio asmens arba kitos organizacijos ar jų padalinio veiksmai, kuriais siekiama daryti įtaką šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims tam, kad lobistinės veiklos užsakovo ar lobistinės veiklos naudos gavėjo interesais būtų priimami arba nepriimami teisės aktai.

Lobistinės veiklos naudos gavėjas – fizinis asmuo, juridinis asmuo arba kita organizacija ar jų padalinys, kurių interesais siekiama vykdyti lobistinę veiklą ir (arba) kurie siekia gauti galutinę naudą iš lobistinės veiklos.

Lobistinės veiklos užsakovas – fizinis asmuo, juridinis asmuo arba kita organizacija ar jų padalinys, kurie su lobistu sudaro rašytinę sutartį dėl lobistinės veiklos vykdymo, arba juridinis asmuo ar kita organizacija ar jų padalinys, kurie savo dalyviui, valdymo organo nariui ar darbuotojui paveda arba nurodo vykdyti lobistinę veiklą.

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas.

LVĮ – Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymas.

TPĮ – Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas.

VTEK, Komisija – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

VTEKĮ – Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymas

TURINYS

Preambulė.....	5
Pagrindiniai aspektai.....	6
Lobistinės veiklos samprata. Deklaravimas.....	7
Lobistine nelaikoma veikla.....	13
Asmenys, darantys įtaką teisėkūrai.....	19
Tarptautinė praktika.....	20

PREAMBULĖ

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija,

įvertindama tai, kad 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymas ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 5¹, 5² ir 5³ straipsniai, nustatantys, kad asmenys, kuriems netaikomas LVĮ, gali savanoriškai teikti Komisijai prašymus įrašyti juos į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą;

atsižvelgdama į tai, kad lobistams, asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, ir institucijoms, kuriose dirba asmenys, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, dažnai kyla klausimų dėl LVĮ nuostatų įgyvendinimo;

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo (toliau – VTEK) 17 straipsnio 1 dalies 11 punktu ir 18 straipsnio 1 dalies 15 punktu, nustatančiais, kad vienas iš VTEK uždavinių – rengti prevencijos priemonės ir priimti rekomendacijas, kuriose pateikiama VTEK nuomonė tam tikru klausimu, bei LVĮ 11 straipsnio 2 dalies 3 punktu, nustatančiu VTEK pareigą teikti lobistams, asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, ir institucijoms, kuriose dirba asmenys, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, metodinę pagalbą ir rekomendacijas lobistinės veiklos klausimais;

prižiūrėdama, kaip įgyvendinamas LVĮ, kurio tikslas yra užtikrinti lobistinės veiklos viešumą ir skaidrumą;

atkreipdama dėmesį, kad šios rekomendacinės gairės nėra LVĮ nuostatų išaiškinimas, o tik VTEK, kaip prižiūrinčios LVĮ nuostatų vykdymą, institucijos nuomonė;

apibendrindama VTEK praktiką ir atsižvelgdama į teismų praktiką dėl lobistinės veiklos bei lobistinės veiklos užsienio šalyse reguliavimo praktiką,

pateikia šias rekomendacines gaires:

PAGRINDINIAI ASPEKTAI

Kaip pabrėžia EBPO, lobistinė veikla gali būti pozityvi jėga, suteikianti galimybę demokratiškai atstovauti interesų grupėms, bet ji taip pat gali tapti įrankiu galingoms interesų grupėms daryti įtaką teisės aktams visuomenės interesų sąskaita¹. Šiuo metu visuomenėje požiūris į lobistinę veiklą vykdančius asmenis dažniausiai neigiamas, jų veikla neretai tapatinama su korupcine, pamirštama, kad neretai jų dėka sprendimus priimantiems asmenims suteikiama papildoma informacija, kuri, esant veiksmingai atsiskaitymo už veiklą sistemai, galėtų tapti visuomenės diskusijų objektu, dėl to taptų labiau tikėtinas visoms pusėms priimtino sprendimo priėmimas, kartu sumažėtų korupcinio susitarimo rizika.

Lobistinės veiklos reguliavimo klausimus nagrinėjantys teoretikai pabrėžia², kad pagrindinis lobistinės veiklos reguliavimo aspektas daugelyje valstybių yra tai, kad lobistai, prieš užmegzdami ryšį su asmenimis, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, turi įsiregistruoti atitinkamame sąraše (paprastai – per nepriklausomą reguliavimo instituciją), taip pat deklaruoti lobistinę veiklą (deklaravimo periodiškumas ir turinys atitinkamose šalyse skirtingas). Reguliavimu siekiama užtikrinti šios veiklos skaidrumą ir įtvirtinti atitinkamus etiškos lobistų veiklos standartus, skatinti valdžios atstovų atsiskaitomybę, taip pat suteikti visuomenei galimybę žinoti, kurie lobistai, kuriems asmenims ir dėl kokių klausimų siekia daryti įtaką.

LVJ³ siekiama užtikrinti lobistinės veiklos viešumą ir skaidrumą, užkirsti kelią neteisėtai lobistinei veiklai. Šis įstatymas yra specialusis (specialieji įstatymai yra viršesni už bendruosius⁴), reglamentuojantis lobistų veiklą ir atsiskaitymą už ją. Įstatymų nustatyta tvarka lobistinę veiklą prižiūri VTEK. Pabrėžtina, kad jokie teisės aktai nesuteikia Komisijai įgaliojimų oficialiai aiškinti įstatymų nuostatų, todėl šiose Rekomendacinėse gairėse dėl lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai išdėstyta tik rekomendacinio pobūdžio Komisijos nuomonė, kuri negali būti vertinama kaip oficialus įstatymų aiškinimas. Rekomendacinių gairių dėl lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai (toliau – Gairės) paskirtis – atkreipti lobistinę veiklą vykdančių asmenų ir asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, bei asmenų, darančių įtaką teisėkūrai ir asmenų, kurių atžvilgiu daroma įtaka dėl teisėkūros, dėmesį į tam tikras LVJ ir TPJ nuostatas bei pateikti Komisijos rekomendacijų atitinkamais klausimais.

---

¹ <http://www.oecd.org/corruption/ethics/lobbying/>

² Regulating lobbying: A global comparison, 2nd edition (European Politics) by Raj Chari, John Hogan, Gary Murphy, Michele Crepez. Manchester University Press, 2019.

³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7B9B89F840E2/eXKZhbzvtF>

⁴ <https://www.lrkt.lt/lt/vertimai/konstitucinio-teismo-aktuose-vartojami-terminai/terminu-vertimai/1255>

LOBISTINĖS VEIKLOS SAMPRATA. DEKLARAVIMAS

Atsižvelgiant į LVĮ nuostatas, Komisijos nuomone, lobistine yra laikoma veikla, atitinkanti šiuos tris požymius:

- 1) fizinio asmens, juridinio asmens arba kitos organizacijos ar jos padalinio veiksmai, susiję su teisėkūros procesu;
- 2) šiais veiksmais siekiama daryti įtaką Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariams, viceministrams, Vyriausybės, ministerijų kancleriams, parlamentinių politinių partijų vadovams, merams, savivaldybių tarybų nariams, savivaldybių administracijų direktoriams ir jų pavaduotojams, kitiems valstybės tarnautojams, valstybės pareigūnams ir kitiems asmenims, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems priskirtas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir juos priimant;
- 3) įtaką siekiama daryti tam, kad savo atstovaujamo ar kito asmens interesais būtų priimami arba nepriimami teisės aktai.

VTEK pabrėžia, kad juridinio asmens nurodymas savo dalyviui, valdymo organo nariui ar darbuotojui vykdyti lobistinę veiklą gali būti ir žodinis, kartu atitinkantis ir to atstovo einamas pareigas bei funkcijas, atliekamas pagal pareiginius nuostatus ar juridinio asmens veiklos dokumentus. Pagal LVĮ nuostatas, svarbu, kad vykdoma konkreti lobistinė veikla būtų atskleista visuomenei.

VTEK atkreipia dėmesį, kad lobistas, kreipdamasis į asmenį, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką, privalo prisistatyti, pateikti VTEK išduotą lobisto pažymėjimą, nurodyti lobistinės veiklos užsakovą, lobistinės veiklos naudos gavėją ir norimą priimti arba nepriimti teisės akto projektą.

VTEK nuomone, jei pristatydamas tam tikrą klausimą institucijoje oficialiai ir tinkamai veikiantis lobistas kartu į susitikimą atsiveda tam tikros srities žinių turintį asmenį (pvz., architektą, žemėtvarkininką, mokesčių specialistą ar auditorių, advokatą ar kitą teisininką, mediką ir pan.), jeigu pats lobistas tinkamai įformina šiuos veiksmus, t. y. prisistato kaip lobistas, pateikia skaidrių teisėkūros procesų deklaraciją, kurioje nurodo, kad dalyvavo susitikime ir prašė pakeisti, priimti ar nepriimti teisės aktą, tokiu atveju nėra būtina lobistais registruoti ir kitų, jo pasitelktų asmenų.

Pagal LVĮ, lobistinė veikla bus neteisėta, jei lobistas nedeklaruos lobistinės veiklos arba tokią veiklą vykdys į lobistų sąrašą neįrašytas asmuo⁵.

---

⁵ LVĮ 6 straipsnis.

Lobistas deklaruoti lobistinę veiklą privalo pateikdamas skaidrių teisėkūros procesų deklaraciją dėl kiekvieno teisės akto projekto ne vėliau kaip per septynias dienas nuo lobistinės veiklos dėl konkretaus teisės akto projekto pradžios (t. y. žodinio ar rašytinio (taip pat ir elektroninėmis priemonėmis) teisės akto projekto nuostatų aptarimo su asmeniu, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką) elektroninėmis priemonėmis Komisijos nustatyta tvarka Skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje⁶.

Skaidrių teisėkūros procesų deklaracijos turi būti pateiktos laiku, jose nurodoma informacija – teisinga ir tiksli. Pabrėžtina, kad tais atvejais, jei dėl konkretaus teisės akto projekto vykdoma tęstinė lobistinė veikla, lobistas privalo deklaruoti tik lobistinės veiklos pradžią (pvz., jeigu dėl to paties teisės akto projekto, su tuo pačiu asmeniu buvo bendrauta daugiau nei vieną kartą ar teikti keli pasiūlymai dėl to paties teisės akto projekto, deklaruoti reikia pirmą pasitarimą dėl teisės akto projekto ar pirmą siūstą raštą). Kita vertus, jei keičiasi asmuo, su kuriuo bendrauta dėl teisės akto keitimo, arba siekiamas pakeisti teisės akto dalykas (norima pakeisti kad ir tą patį teisės aktą, bet kitus jo straipsnius, dalis, punktus), tada reikėtų teikti naują deklaraciją.

VTEK atkreipia dėmesį, kad tuo atveju, jei lobistui nėra žinomi asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, vardai, pavardės ir pareigos, pakanka nurodyti tų asmenų, kuriems buvo siekiama daryti įtaką, grupės (komiteto, komisijos ar pan.) pavadinimą (pvz., jei lobistas dalyvauja Seimo komiteto posėdyje, bet negali tiksliai nustatyti, kurie Seimo nariai ar valstybės tarnautojai dalyvauja posėdyje, tai gali nurodyti, kad lobistine veikla siekta daryti įtaką konkretaus Seimo komiteto nariams).

Komisija pabrėžia, kad lobistinė veikla deklaruojama tik dėl konkretaus teisės akto (ar teisės akto projekto) priėmimo, nepriėmimo ar teisės akto formulavimo vienu ar kitu būdu. Prašymas susitikti, bendrojo pobūdžio problemų aptarimas susitikimų metu ar elektroninėmis ir kitomis ryšio priemonėmis su asmenimis be konkrečių siūlymų nelaikytinas lobistine veikla (turi būti konkretūs veiksmai, kuriais siekiama daryti įtaką konkrečioms valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims tam, kad būtų priimtas, nepriimtas ar pakeistas tam tikras teisės aktas) ir nėra deklaruotinas.

Lobistinės veiklos santykyje dalyvauja du fiziniai asmenys (arba asmenys, atstovaujantys juridiniams asmenims) (angl. *it takes two to lobby*) – lobistas ir asmuo, kuriam siekiama daryti įtaką, taigi tam tikri veiklos skaidrumą užtikrinantys įpareigojimai nustatyti ne tik lobistams, bet ir viešuosius sprendimus priimančioms asmenims.

LVĮ nustatyta kryžminio deklaravimo pareiga⁷ – teikti skaidrių teisėkūros procesų deklaracijas turi ne tik lobistai, bet ir valstybės politikai, valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie gali būti lobistinės veiklos objektai. Taip pat nustatyti du deklaravimo lygiai: Respublikos Prezidentas, Seimo, Vyriausybės nariai, viceministrai, Vyriausybės, ministerijų kancleriai, parlamentinių politinių partijų vadovai, merai, savivaldybių tarybų nariai, savivaldybių administracijų direktoriai ir jų pavaduotojai privalo teikti deklaracijas elektroniniu būdu Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nustatyta

---

⁶ LVĮ 10 straipsnio 1 dalis.

⁷ LVĮ 5 straipsnis.

tvarka, per Skaidrių teisėkūros procesų informacinę sistemą SKAIDRIS, o valstybės pareigūnai, kiti valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir juos priimant, – institucijų, kuriose jie dirba, vadovų nustatyta tvarka.

Komisija pažymi, kad pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą nuostatą, privačius interesus deklaruojantis asmuo, kuris yra institucijos ar įstaigos vadovas, šio straipsnio 2 dalyje numatytą pareiškimą apie nusišalinimą pateikia jį į pareigas priimančiam ar skiriančiam subjektui.

Komisijos nuomone, siekiant aukštesnių skaidrumo standartų teisėkūros procesuose, įstaigos vadovas jo atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą turėtų deklaruoti jį į pareigas priimančio ar skiriančio subjekto nustatyta tvarka, jeigu jis tokią tvarką yra nustatęs.

Jeigu įstaigos vadovą į pareigas priimančias ar skiriančias subjektas tokios tvarkos nėra nustatęs, įstaigos vadovas jo atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą turėtų deklaruoti savo nustatyta tvarka, teikdamas deklaracijas įgaliotam asmeniui, kaip ir kiti įstaigos valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir juos priimant.

Jeigu įstaiga yra kolegiali institucija, Komisijos nuomone, įstaigos vadovas turėtų deklaruoti jo atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą ta pačia savo nustatyta tvarka, kaip ir kiti įgalioti asmenys, kurie kartu su juo priima sprendimus.

Kryžminis deklaravimas suteikia galimybę palyginti lobistų ir asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, deklaruojamą informaciją, kartu užtikrina lobistinės veiklos vykdymo priežiūrą bei skatina pačius lobistus skaidriai vykdyti lobistinę veiklą ir ją deklaruoti. Vadinamosios kryžminės pareigos deklaruoti lobistinę veiklą nustatymas asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, suteikia šiems asmenims, priimančioms atitinkamus sprendimus teisės aktų rengimo ir priėmimo procese, galimybę labiau pagrįsti, pavišinti priimamus sprendimus, taip pat užtikrinti, kad sprendimai būtų priimti įvertinus suinteresuotų subjektų nuomones ir pasiūlymus.

VTEK nuomone, tais atvejais, kai dėl teisės aktų projektų lobistas raštu kreipiasi ne į konkretų asmenį, bet į valstybės ar savivaldybės instituciją ar įstaigą (pvz., bendruoju elektroniniu paštu į ministeriją ar Seimo komitetą), skaidrių teisėkūros procesų deklaraciją turėtų pildyti tik lobistas, nes nėra aišku, kieno atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla. Kita vertus, toks kreipimasis vis tiek būtų laikomas lobistine veikla, nes valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai atstovauja joje dirbantys politikai, pareigūnai, valstybės tarnautojai bei kiti asmenys. Be to, LVĮ 2 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad įtaka daroma subjektams, kurie savo veiksmais gali daryti įtaką teisės aktų priėmimui. Lobistas siekia daryti įtaką dėl konkretaus teisės akto projekto, todėl bet kuriuo atveju privalo deklaruoti lobistinę veiklą, neatsižvelgdamas į daromos įtakos adresatą ar objektą.

Komisija pažymi, kad asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracija turėtų būti teikiama tada, kai į LVĮ 5 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytus asmenis tiesiogiai, raštu, elektroninėmis priemonėmis kreipiasi lobistas ir pateikia pasiūlymą dėl teisės akto ar jo projekto, o asmuo, į kurį lobistas kreipėsi, susipažino su pateikta informacija (jam tapo žinomas lobisto siekis keisti teisinį reguliavimą) ir atliko tam tikrus veiksmus:

- užregistravo pateiktą projektą dokumentų valdymo sistemoje;
- parengė arba pavedė įstaigos atstovui parengti atsakymą lobistui ir (ar) teisės akto projektą pagal lobisto pateiktus pasiūlymus;
- atsakė lobistui elektroniniu paštu;
- kalbėjo su lobistu telefonu ir aptarė siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus;
- susitiko su lobistu ir aptarė siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus.

VTEK atkreipia dėmesį, kad jeigu LVĮ 5 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims elektroninį laišką ar raštą su teisės aktų pakeitimų siūlymais atsiuntė į lobistų sąrašą neįrašytas asmuo:

- 1) rekomenduotina apie tai informuoti Komisiją (šiuo atveju Komisijai tenka pareiga išsiaiškinti ar buvo vykdyta neteisėta lobistinė veikla);
- 2) asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijos teikti nereikia.

Komisijos nuomone, jeigu, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Seimo nariai frakcijoje, darbo grupėje, komiteto, komisijos posėdyje susitinka su lobistu ir aptaria teisės aktų projektų nuostatas, šiuo atveju pasiūlymas dėl teisės akto ar jo projekto teikiamas ne konkrečiam asmeniui, o asmenų grupei ir lobistinė veikla konkretaus asmens atžvilgiu nevykdoma. Todėl tokiu atveju Lietuvos Respublikos Seimo frakcijos, komiteto, darbo grupių, komisijų ir t.t. nariams asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijos teikti nereikia. Tačiau pabrėžtina, kad tokiais atvejais lobistas vykdytą lobistinę veiklą deklaruoja lobisto skaidrumo deklaracijoje nuroydamas, kad lobistinė veikla buvo vykdyta grupės asmenų atžvilgiu ir nurodo Lietuvos Respublikos Seimo frakcijos, darbo grupės, komiteto, komisijos ir pan. pavadinimą.

VTEK pažymi, kad LVĮ reglamentuoja tik Komisijos į lobistų sąrašą įrašytų lobistų veiklą, jos deklaravimą bei asmenų, kuriems šie lobistai siekia daryti įtaką, deklaracijų pateikimą ir nereglamentuoja užsienio šalyse registruotų lobistų veiklos, jų dalyvavimo tarptautinių teisės aktų rengimo procese, jų daromos įtakos deklaravimo.

Kaip nurodyta Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė nuostatų 7 dalyje, specialusis atašė, jo pavaduotojas buvimo valstybėje yra diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos diplomatinio personalo nariai, tiesiogiai pavaldūs juos paskyrusiam arba perkėlusiam ministrui ar ministro įgaliojimu jį paskyrusiam arba perkėlusiam įstaigos prie ministerijos vadovui, kitos valstybės institucijos ar įstaigos vadovui ir diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos vadovui. Specialusis atašė, jo pavaduotojas paprastai yra Lietuvos Respublikos valstybės tarnautojas (Nuostatų 9 dalis).

Komisijos nuomone, atsižvelgiant į pateiktą teisinį reguliavimą, specialusis atašė deklaruoti jo atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą turėtų vadovaudamasis jį paskyrusio ar perkėlusio ministro ar ministro įgaliojimu jį paskyrusio arba perkėlusio įstaigos prie ministerijos vadovo, kitos valstybės institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka, **jeigu lobistinę veiklą jo atžvilgiu vykdo Komisijos į lobistų sąrašą įrašyti asmenys.**

Diplomatinė atstovybė, konsulinė įstaiga ir specialioji misija yra tiesiogiai pavaldžios Užsienio reikalų ministerijai (Diplomatinės tarnybos įstatymo 9 straipsnis). Užsienio reikalų ministerija, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, vadovauja Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms, konsulinėms įstaigoms, specialiųjų misijų ir garbės konsulinėms pareigūnų veiklai; organizuoja konsulinėms funkcijoms atlikimą diplomatinėse atstovybėse, užtikrina šių funkcijų atlikimo kontrolę (Nuostatų 8.3.2.3. ir 8.3.2.4. papunkčiai).

VTEK pažymi, kad siekiant aukštesnių skaidrumo standartų teisėkūros procesuose, manytina, kad **specialiojo atašė ar kito diplomatinės tarnybos institucijų personalo atžvilgiu užsienio šalyse arba, pavyzdžiui, Europos Komisijos skaidrumo registre registruotų lobistų vykdoma veikla** (kai pateikiami ir aptariami konkretūs rengiamų Europos Sąjungos ar kitų tarptautinių organizacijų dokumentų projektai) **galėtų būti deklaruojama Užsienio reikalų ministerijos nustatyta tvarka** (jeigu Užsienio reikalų ministerija tokią tvarką nustatytų ir patvirtintų).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad lobistas turi teisę iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme įrašyti jį į lobistų sąrašą nurodytas teisinio reguliavimo sritis. Komisija pažymi, jog lobistai turi patys kreiptis į atitinkamas institucijas ir nurodyti kontaktus, kuriais norėtų gauti informaciją apie atitinkamus teisės aktų projektus⁸.

Komisija atkreipia dėmesį, kad lobistas turi teisę ne tik gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus, bet ir dalyvauti teisės akto projekto rengime, teikti pasiūlymus ir paaiškinimus dėl teisės aktų projektų turinio ir rengimo.

Lobistui pateikus prašymą informuoti jį apie rengiamus teisės akto projektus, manytina, kad prašoma informacija jam turėtų būti pateikta prašyme nurodytu būdu ir kontaktais iki teisės akto projekto paskelbimo Teisės aktų projektų registre: valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai priėmus sprendimą rengti teisės akto projektą ir TPĮ nustatyta tvarka Teisės aktų informacinėje sistemoje paskelbus teisėkūros iniciatyvą, patenkančią į lobisto prašyme nurodytą teisinio reguliavimo sritį, lobistas turėtų būti informuojamas apie pradedamą rengti teisės akto projektą, kad galėtų pateikti reikalingus pasiūlymus ir dalyvauti teisės akto projekto rengimo procese (pavyzdžiui, dalyvauti teisės aktui parengti sudarytos darbo grupės posėdžiuose, pasitarimuose).

---

⁸ Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, pakeitimai (Vyriausybės 2020 m. lapkričio 18 d. nutarimas Nr. 1299).

Komisijos nuomone, nagrinėjant LVĮ 4 straipsnio 10 punkto nuostatą, nustatančią lobisto teisę iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti teisės aktų projektų kopijas ir kitą informaciją, jeigu tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams ir jeigu lobisto prašoma informacija nėra viešai paskelbta kibernetinėje erdvėje ar visuomenės informavimo priemonėse, pateikiant lobisto prašomų teisės aktų projektų kopijas bei kitą informaciją LVĮ įtvirtintais terminais, šių nustatytų terminų turėtų būti laikomasi, jeigu lobistas prašo:

- 1) pateikti konkretaus rengiamo teisės akto projekto kopiją;
- 2) pateikti kitą prašyme aiškiai įvardytą informaciją (šiuo atveju nepakanka abstraktaus lobisto prašymo nuolat teikti teisės aktų projektų kopijas ir kitą informaciją).

VTEK atkreipia dėmesį, kad LVĮ nustatytos valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, pareigos. Šie asmenys privalo sudaryti sąlygas lobistams įgyvendinti LVĮ įtvirtintas teises ir nevaržyti teisėtus jų veiklos.

LOBISTINE NELAIKOMA VEIKLA

LVĮ 7 straipsnyje apibrėžta veikla, kuri nėra laikoma lobistine:

- 1) viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų veikla įstatymų nustatyta tvarka renkant, rengiant, skelbiant ir skleidžiant viešąją informaciją;

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme apibrėžta, kad **viešosios informacijos rengėjas** – tai visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugos teikėjas, radijo programų transliuotojas, leidykla, kino, garso ar vaizdo studija, informacijos, reklamos ar viešųjų ryšių agentūra, redakcija, informacinės visuomenės informavimo priemonės valdytojas, nepriklausomas kūrėjas, žurnalistas ar kitas asmuo, rengiantys ar pateikiantys skleisti viešąją informaciją.

Viešosios informacijos skleidėjas – visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugos teikėjas, retransliuotojas, asmuo, teikiantis Lietuvos Respublikos vartotojams televizijos programų ir (ar) atskirų programų platinimo internete paslaugas, radijo programų transliuotojas, informacinės visuomenės informavimo priemonės valdytojas ar kitas asmuo, skleidžiantis viešąją informaciją visuomenei ir atsakantis už tos informacijos teisėtumą.

- 2) asmenų veikla, kai jie valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų iniciatyva ir kvietimu atlygintinai ar neatlygintinai kaip ekspertai ar specialistai dalyvauja susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose dėl teisės aktų projektų rengimo pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymą;

Komisija atkreipia dėmesį, kad šiuo atveju svarbus ne tik valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų kvietimas, bet ir iniciatyva. Taigi, jei asmuo savo iniciatyva pateikia konkretų pasiūlymą dėl teisės akto priėmimo ar nepriėmimo, o vėliau atitinkamos institucijos yra kviečiamas pasiūlymą aptarti, pirminė iniciatyva turėtų būti LVĮ nustatyta tvarka deklaruota (jei netaikomos kitos šiame įstatyme nustatytos išimtys).

Komisija pažymi, kad LVĮ nėra apibrėžta eksperto ir specialisto sąvoka, todėl aiškinant šias sąvokas Komisija remiasi kitais šaltiniais, pateikiančiais šių sąvokų apibrėžtis:

- „ekspertas – dalyko specialistas, kviečiamas atlikti ekspertizę“⁹ ;
- „specialistas – žmogus, turintis specialybę ar profesiją“¹⁰.

---

⁹ Dabartinės lietuvių kalbos žodynas <http://lkiis.lki.lt/dabartinis;jsessionid=602CBFAC2D9F24FF31519A1D1E4CCC7E>

¹⁰ Dabartinės lietuvių kalbos žodynas <http://lkiis.lki.lt/dabartinis;jsessionid=602CBFAC2D9F24FF31519A1D1E4CCC7E>

VTEK nuomone, atsižvelgiant į pateiktas sąvokų apibrėžtis, ekspertais ir specialistais taip pat ir LVĮ prasme laikytini asmenys, tam tikros specialybės ar veiklos srities atstovai, dalyko specialistai, turintys specialių žinių tam tikroje veiklos srityje (pavyzdžiui, energetikos srityje dirbantys specialistai), gerai išmanantys savo veiklos sritį, įgiję vertingos patirties profesinės veiklos srityje.

Jeigu atitinkamos srities ekspertai ir specialistai kviečiami valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų iniciatyva dalyvauti susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose dėl teisės aktų projektų rengimo, **jų veikla nelaikytina lobistine.**

- 3) valstybės politikų, valstybės pareigūnų ar valstybės tarnautojų veiksmai inicijuojant, rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir priimant teisės aktus, atliekami pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems priskirtas pareigines funkcijas, ir kitų asmenų, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems priskirtas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir priimant teisės aktus, veikla;

Valstybės valdoma bendrovė – akcinė bendrovė ir (ar) uždaroji akcinė bendrovė, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, taip pat 16 dalyje pateikiama valstybės valdomos įmonės sąvoka: valstybės įmonė, veikianti pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, taip pat valstybės valdoma bendrovė¹¹.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme yra įvardyti valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys, kuriems taikomos šio įstatymo nuostatos, tarp jų – valstybės ir savivaldybių įmonių, biudžetinių įstaigų ir šių juridinių asmenų struktūrinių padalinių vadovai ir jų pavaduotojai; viešųjų įstaigų, kurių bent vienas iš steigėjų, dalininkų yra valstybė ar savivaldybė (savivaldybės), ir jų struktūrinių padalinių vadovai ir jų pavaduotojai; akcinių bendrovių ir uždarųjų akcinių bendrovių, kurių akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei (savivaldybėms), vadovai ir vadovų pavaduotojai, taip pat šių bendrovių patronuojamųjų (dukterinių) akcinių bendrovių ar uždarųjų akcinių bendrovių vadovai ir vadovų pavaduotojai¹².

Pabrėžtina, kad valstybės ir savivaldybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių bent vienas iš steigėjų, dalininkų yra valstybė ar savivaldybė (savivaldybės), taip pat valstybės valdomos įmonės, veikiančios pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, bei valstybės valdomos bendrovės, kurių akcininko teises ir pareigas įgyvendina valstybės institucijos (akcinė bendrovė ir (ar) uždaroji akcinė bendrovė, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime) (toliau – valstybės įmonės), atitinka LVĮ 7 straipsnio 3 punkte nurodytą išimtį, pagal kurią lobistine veikla nelaikoma „<...> kitų asmenų, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus ar administracinius sprendimus, veikla“, todėl tokios valstybės įmonės gali dalyvauti teisėkūros

---

¹¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 straipsnio 15 dalis.

¹² Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalis.

procesē: inicijoti teisēs aktu pokičius parengdamos konkrēcius teisēs aktu projektus bei šiu projektu svarstymā, ir neturi pareigos kreiptis dēl jū jrašymo j lobistu sāršā.

- 4) jstatymū nustatyta tvarka atliekamo konsultavimosi su visuomene metu gauti pasiūlymai ir vertinimai;

Konsultavimasis su visuomene – teisēkūros iniciatyvas pareišķiančiu, teisēs aktu projektus rengiančiu, teisēs aktus priimančiu ir (ar) galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimā atliekančiu subjektu veiksmi, apimantys teisēkūros iniciatyvu, teisēs aktu projektu pateikimā visuomenei susipažinti, informavimā apie galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimā, taip pat gautu asmenu pasiūlymu vertinimā ir šio vertinimo rezultatu paskelbimā¹³. Apie konsultavimosi pradžiu visuomenei yra paskelbiama.

Komisija atkreipia dēmesj j tai, kad jei pradinē teisēs aktu pakeitimu iniciatyva kyla iš valstybēs ar savivaldybēs institucijas ar jstaigos, o ne iš lobisto, tai tokia veikla nelaikytina lobistine. Atsižvelgiant j tai manytina, kad jei asmuo teikia siūlymus reaguodamas j institucijas iniciatyvā (t. y. pirminē iniciatyva kyla iš institucijas, o ne lobisto), tokia veikla turētu būti ir toliau laikoma konsultavimosi su visuomene, o ne lobistine veikla, net jei asmuo pateikia pasiūlymu dēl teisēs aktu projekto keitimo praleidēs institucijas nustatyta terminā. Kita vertus, turētu būti atsižvelgiama ir j tai, kiek asmuo vēluoja pateikti savo pastabas ir pasiūlymus (protingas terminas galētu būti toks: kol institucija vis dar rengia teisēs aktu projektā ir sutinka jtraukti pateiktus pasiūlymus j rengiamā, pvz., Seimo komiteto išvadā). Taip pat, Komisijos nuomone, šiu atveju išimtis būtų taikytina tik jei asmuo „atsilieptų“ j institucijas siūlymus dēl teisēs aktu projekto, t. y. teiktų savo siūlymus dēl tu pačiu teisēs aktu projekto straipsniu, daliu, punktu, o ne siūlytu tobulinti visiškai su institucijas teiktu pasiūlymu nesusijusius dalykus.

Komisija pažymi, kad pasiūlymai, pateikti jau po konsultavimosi su visuomene nustatyto termino, taip pat gali būti laikomi lobistine veikla (jei netaikomos kitos LVj nustatyto išimtis). VTEK nuomone, LVj 7 straipsnio 4 punkte jtvirtintos išimties esmē yra ta, kad pradinē teisēs aktu pakeitimu iniciatyva kyla iš institucijas, o ne iš lobisto, todėl tokia veikla nelaikytina lobistine. Atsižvelgiant j tai manytina, kad jei asmuo teikia siūlymus reaguodamas j institucijas iniciatyvā (t. y. pirminē iniciatyva yra būtent institucijas, o ne lobisto), tokia veikla turētu būti ir toliau laikoma konsultavimosi su visuomene, o ne lobistine veikla. Kartu turētu būti atsižvelgiama ir j tai, ar asmuo nevēluoja pateikti savo pasiūlymo institucijai per protingā terminā.

- 5) peticijas, referendumo, pilieciu jstatymu leidybos iniciatyvos teisēs jgyvendinimas jstatymu nustatyta tvarka;
- 6) fizinio asmens pareikšta nuomonē dēl teisēkūros, išskyrus atvejus, kai fizinis asmuo sistemingai nuolat rengia teisēs aktu projektus, siūlo inicijoti šiu teisēs aktu projektu svarstymā teisēs aktu nustatyta tvarka ir šie teisēs aktu projektai rengiami atstovaujant ne

---

¹³ TPj 2 straipsnio 3 dalis.

savo asmeniniams interesams, arba fizinis asmuo reiškia nuomonę dėl teisėkūros ir ši nuomonė reiškia atstovaujant verslo tikslų siekiantiems juridiniams asmenims arba tokius juridinius asmenis vienijančioms asociacijoms; juridinio asmens pareikšta nuomonė dėl teisėkūros, išskyrus atvejus, kai juridinis asmuo parengia konkretų teisės akto projektą ir siūlo inicijuoti šio teisės akto projekto svarstymą teisės aktų nustatyta tvarka arba kai nuomonę dėl teisėkūros reiškia juridinis asmuo, kuris atstovauja ir (ar) vienija verslo tikslų siekiančius juridinius asmenis ar tokius juridinius asmenis vienijančias asociacijas;

Pabrėžtina, kad LVĮ nuostatos neriboja asmenų teisės kreiptis į valstybės politikus, valstybės pareigūnus, valstybės tarnautojus, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems priskirtas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus. Tirdama, ar asmeniui yra taikytina ši išimtis, Komisija privalo įvertinti visas aplinkybes – atstovaujamus interesus, pasiūlymų dėl teisės aktų pakeitimo ar priėmimo teikimo priežastis, sistemiškumą (Komisijos nuomone, trys ir daugiau bandymų daryti įtaką jau galėtų būti vertinami kaip sisteminga nuolatinė lobistinė veikla).

7) specialiuose įstatymuose tiesiogiai nurodytų viešųjų juridinių asmenų veikla, tenkinanti viešąjį interesą;

Šiuo atveju vertintina ne tik tai, kad viešasis juridinis asmuo (pvz., Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos advokatūra ir kt.) yra tiesiogiai nurodytas specialiuose įstatymuose, bet ir konkreti jų veikla turėtų tenkinti viešąjį interesą, t. y. pabrėžiamas ne tik veiklos pobūdis („tenkinanti viešąjį interesą“), bet ir specialusis subjektas (specialiuose įstatymuose tiesiogiai nurodyti viešieji juridiniai asmenys). Manytina, kad LVĮ 7 straipsnio 7 punkto nuostatose kalbama apie atvejus, jei pagal specialiuosius įstatymus veikiantys subjektai, įgyvendindami jiems įstatymais suteiktas ir tuose įstatymuose įvardytas teises, gina viešąjį interesą.

Pavyzdžiui, Lietuvos savivaldybių asociacija yra viešasis juridinis asmuo, veikiantis pagal specialųjį 1995 m. kovo 28 d. įstatymą Nr. I-833 „Dėl Lietuvos savivaldybių asociacijos pagrindinių nuostatų“. Šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyta, kad asociacijos nare gali būti kiekviena savivaldybės taryba, priėmusi savo sprendimą. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 2 dalį, savivaldybės taryba atlieka savivaldybių viešojo administravimo funkcijas (t.y. tenkina viešąjį interesą).

Komisija atkreipia dėmesį, kad veiklos atitiktis viešajam interesui vertinama kiekvienu konkrečiu atveju. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje yra konstatuota, kad viešojo intereso, kaip valstybės pripažinto ir teisės ginamo visuomeninio intereso, įgyvendinimas yra viena iš svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų (Konstitucinio Teismo 1997 m. gegužės 6 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimai). Pagal įstatymus, viešąjį interesą turėtų ginti specialios viešojo administravimo institucijos. Konstitucinis Teismas 2000 m. gruodžio 21 d. nutarime nurodė, kad teismai taip pat yra įpareigoti ginti viešąjį interesą. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) jurisprudencijoje viešuoju interesu pripažįstamos tik pamatinės visuomenės vertybės, kurias įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija, ir

tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. LVAT yra ne kartą pabrėžęs, kad skundas dėl viešojo intereso gynimo tenkintinas tik tais atvejais, jei yra nustatoma, kad konstatuotieji materialiosios ar procesinės teisės normų pažeidimai yra tokio pobūdžio, jog pažeidžia ir viešąjį interesą. Taip pat LVAT laikosi nuomonės, kad sprendžiant klausimą, ar byloje yra ginamas viešasis interesas, nepakanka vien konstatuoti materialiosios ir procesinės teisės normų pažeidimą, bet ir būtina nustatyti, kad šis pažeidimas padarė įtaką vertybėms, reikšmingoms visuomenei ar jos daliai.

Viešojo intereso sąvoka šiuo metu nėra tiksliai apibrėžiama nei teisės aktuose, nei teisės doktrinoje, nors viešojo intereso gynimo galimybė yra nustatyta ne viename Lietuvos Respublikos teisės akte. Įstatymų leidėjas ne tik nepaaiškina viešojo intereso sąvokos Lietuvos Respublikos teisės aktuose, bet ir neįtvirtina jokių objektyvių kriterijų arba norminių požymių, kuriais remiantis galima būtų užtikrinti vienodą šios sąvokos aiškinimą. Pripažįstama, kad viešasis interesas yra kintama vertybė ir neįmanoma iš anksto numatyti visų situacijų, kada viešajam interesui gali atsirasti grėsmių. Nors kategorija „viešasis interesas“ gana dažnai vartojama įvairiuose mokslo darbuose, bet vienos mokslininkų nuomonės dėl viešojo intereso kategorijos nėra. Teismų praktika taip pat nepateikia aiškesnio atsakymo, kas gi yra viešasis interesas. Teismas kiekvieną kartą turi *ad hoc* nustatyti viešojo intereso buvimo faktą ir aiškintis, ar konkretus interesas laikytinas viešuoju, atsižvelgdamas į tarpusavyje susijusių aplinkybių visumą. Viešojo intereso sąvoka yra vertinamoji, jos turinys gali būti nustatomas tik analizuojant konkrečios bylos faktines aplinkybes.

8) asmenų veikla, jiems dalyvaujant viešuose susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, kituose viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami;

Komisija atkreipia dėmesį, kad vadovaujantis šia nuostata lobistine veikla nelaikomas ir asmenų pasisakymas viešai transliuojamuose Seimo komitetų posėdžiuose. Pabrėžtina, kad transliacija nebūtinai turi būti tiesioginė.

9) asmenų veikla, kai jie viešai skleidžia informaciją visuomenės informavimo priemonėje;

Vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymu, visuomenės informavimo priemonė – laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys, knyga, televizijos, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijų produkcija, informacinės visuomenės informavimo priemonė ir kita priemonė, kuria viešai skleidžiama informacija. Pagal šį įstatymą, visuomenės informavimo priemonei nepriskiriamas oficialus, techninis ir tarnybinis dokumentas, vertybiniai popieriai. Šiuo atveju viešai socialiniuose tinkluose visiems pasiekiami (pateikiama) informacija taip pat nelaikoma lobistine veikla.

10) politinių partijų veikla;

Politinių partijų (ne tik parlamentinių) pasiūlymai dėl teisės aktų priėmimo ar nepriėmimo nėra laikytini lobistine veikla.

11) viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų veikla;

VTEK atkreipia dėmesį, kad ši LVĮ nustatyta išimtis taikoma ne visoms nevyriausybinėms organizacijoms. Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme apibrėžta, kad Viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų – tai nevyriausybinių organizacijų, kurios veikla teikia naudą ne tik jos dalyviams, bet ir visuomenei. Taigi, kad išimtis būtų taikoma ir nevyriausybinių organizacijų veikla dalyvaujant teisėkūroje būtų nelaikoma lobistine veikla, nevyriausybinių organizacijų turi atitikti Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatytą viešosios naudos nevyriausybinių organizacijos sąvoką.

12) religinių bendruomenių ir bendrijų veikla bendradarbiaujant su kompetentingomis valstybės institucijomis švietimo, kultūros, šeimos, socialiniais, dorovės ir žmogaus orumo apsaugos klausimais.

Komisija asmenų elgesį kiekvienu konkrečiu atveju vertina individualiai, nustato konkrečias tokių asmenų veiklos aplinkybes ir detalai tiria jų veiksmus, bet atkreipia dėmesį, kad jei religinė bendruomenė teiktų pasiūlymus dėl teisės aktų, kurie susiję su pačia religine bendruomene (mokesčių klausimai ar kt.), tokiu atveju tai būtų laikoma lobistine veikla.

ASMENYS, DARANTYS ĮTAKĄ TEISĖKŪRAI

Turint tikslą viešinti asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, veiklą, Teisėkūros pagrindų įstatyme¹⁴ (toliau – TPĮ) įtvirtinta, kad asmenys, kuriems netaikomas LVĮ, gali savanoriškai teikti prašymą Komisijai įrašyti juos į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą. Įrašymas į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą yra neprivalomas, bet į jį įrašyti asmenys turi tas pačias teises kaip ir lobistai, taip pat ir teisę iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme nurodytas teisinio reguliavimo sritis.

Asmenys, įtraukti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą, turi pareigą kartą per metus deklaruoti savo vykdomą veiklą (teikti metinę skaidrių teisėkūros procesų deklaraciją) Skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje. Jei asmuo tokios deklaracijos nepateiktų ir po Komisijos įspėjimo, būtų išbraukiamas iš asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašo, kartu prarastų dėl buvimo sąrašė turėtas teises ir visus metus negalėtų vėl būti įrašytas į sąrašą.

Tais atvejais, kai įtaką dėl teisės aktų projektų siekia daryti asmuo, kuriam LVĮ nuostatos netaikomos (įtrauktas į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą, pvz., viešosios naudos nevyriausybinė organizacija), valstybinėje tarnyboje pareigas einantys asmenys tokių asmenų jų atžvilgiu vykdomos veiklos deklaruoti neprivalo. Vis dėlto, turint tikslą suteikti galimybę svarbiausius sprendimus valstybėje priimantiems politikams ir kitiems aukščiausio lygmens pareigūnams taip pat pavišinti jiems darytą įtaką dėl teisėkūros, nors ją darė ne lobistų sąrašė esantys asmenys, TPĮ nustatyta, kad Respublikos Prezidentas, Seimo, Vyriausybės nariai, viceministrai, Vyriausybės, ministerijų kancleriai, parlamentinių politinių partijų vadovai, merai, savivaldybių tarybų nariai, savivaldybių administracijų direktoriai ir jų pavaduotojai savanoriškai gali deklaruoti informaciją apie jiems darytą įtaką dėl teisėkūros Skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje.

VTEK pabrėžia, kad asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašas neeliminuoja asmenų pareigos būti įrašytiems į lobistų sąrašą pagal LVĮ nuostatas, jeigu netaikomos LVĮ 7 straipsnyje nustatytos išimtys ir vykdoma veikla, atitinkanti lobistinės veiklos apibrėžtį.

---

¹⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.433088/WFiVKuyTwm?jfwid=3d5v1y7b9>

TARPTAUTINĖ PRAKTIKA

Kaip pabrėžia Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacija 2010 m. priimtose rekomendacijose dėl skaidrumo ir sąžiningumo principų lobistinėje veikloje Nr. C(2010)16¹⁵, lobistinė veikla politinių sprendimų priėmėjams suteikia vertingos informacijos ir duomenų viešam sprendimų priėmimui, bet sprendimų priėmimo proceso skaidrumas ir sąžiningumas yra nepaprastai svarbūs siekiant apsaugoti visuomenės interesus ir skatinti vienodas sąlygas atstovauti verslo interesams, o valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys ir lobistai, siekdami didinti visuomenės pasitikėjimą priimamais sprendimais, dalijasi atsakomybe taikydami gero valdymo principus, ypač susijusius su skaidrumu.

Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2017 m. rekomendacijose „Dėl lobistinės veiklos teisinio reguliavimo viešųjų sprendimų priėmimo kontekste“ taip pat pabrėžiama, kad didėjantis lobistinės veiklos skaidrumas ir atskaitingumas gali stiprinti visuomenės pasitikėjimą politinėmis sistemomis, o lobistinė veikla gali teisėtais būdais prisidėti prie atviros valdžios ir pakankamai viešo sprendimų priėmimo¹⁶.

Ne visose Europos Sąjungos šalyse lobistinė veikla reguliuojama specialiais įstatymais. Išsamią lobistinės veiklos reguliavimo apžvalgą užsienio šalyse 2020 m. birželį pateikė Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento tyrimų skyrius¹⁷.

Prancūzijos Lobistų registrą administruojanti Aukštoji viešojo gyvenimo skaidrumo institucija (Haute Autorité pour la transparence de la vie publique, toliau – HATVP) 2020 m. spalį pateikė itin išsamią lyginamąją lobistinės veiklos reguliavimo analizę, apimančią 41 šalies jurisdikcijas (duomenys iš visų Europos Sąjungos valstybių, taip pat Kanados, JAV, Čilės, Katalonijos regiono, Europos institucijų).

Atliktame tyrime pateikiama susisteminta informacija, ar atitinkamose šalyse:

- yra lobistinę veiklą reguliuojančių įstatymų;
- kam taikomi lobistinę veiklą reguliuojantys teisės aktai (kas laikytini lobistais);
- kokias pareigas einantys asmenys laikytini asmenimis, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką;

---

¹⁵ <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0379>

¹⁶ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680700a40

¹⁷ Lobistine veikla užsiimančių asmenų skirstymas, registravimas ir atsiskaitymas už veiklą užsienio šalyse, https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=23215

- koks lobistinės veiklos deklaracijų turinys ir jų teikimo periodiškumas, kas turi deklaruoti;
- kokia atsakomybė taikoma asmenims už lobistinę veiklą reguliuojančių teisės aktų pažeidimus ir kokia institucija atlieka atitinkamų įstatymų įgyvendinimo priežiūrą;
- kokios elgesio taisyklės privalomos lobistams.

Tyrimas atliktas įtrauktųjų šalių atitinkamų institucijų atstovų apklausos būdu, pateikiama nuoroda į atitinkamus teisės aktus. Dėl didelės dokumento apimties ir analizės pateikimo būdo (Excel formatu) Komisija rekomenduoja minėtąją studiją atsisiųsti internetu¹⁸.

Vilnius, 2021

---

¹⁸ https://www.hatvp.fr/english_news/comparative-study-of-lobbying-regulation-mechanisms/